

שבע שנים ועוד שבע הוא רצה קן חמים

דוד איזנר

הוא עבד וחסף, עבד וחסף, לפני שש שנים, נשא אשה וגם היא עבדה כפי קדה במשרד. גם היא חסכה. התחנך העי לה פרי, הם רכשו דירה מרווחת בבני-עמי. אף על פי כן רצה דוד להגר מן המדינה. חיו היו מלאי הפרעות. הוא רצה להיות בשקט, ללא דאגות, ללא מחשבות על המלחמה, וזה לא ניתן לו. מדי פעם היה מקבל צו קריאה להתחייב בצבא. כסמל בחיל הקשר, בתפקיד חיוני, נקרא דוד פעמים רבות מחוץ למסגרת הרגילה. בכל מצב הכן, בכל מתיחות שנוצרה על הגבול, נקרא דוד ליחידתו. הוא שנה צבא ומלחמות.

לפני 27 שנים, נולד דוד בעיירה הוסט, בהרי הקרפטים שבצ'כיה. עם פרץ המלחמה וכניסת הגרמנים לצ'כיה, נשלח דוד עם כל משפחתו למחנה רכוז, התגלגל עד למחנה ההשמד באושוויץ. כל משפחתו חתה הועלה השניה רק שני אנשים. דוד ואמו. לא היה לו לא קרוב ולא מדע, בשום ארץ שבעולם.

גורל אשתו, אותה הכיר רק בדרך לארץ, היה דומה. גם משפחתה הושמדה באושוויץ והיא שרדה בודדה. לאחר תקופה של שנים במחנה רכוז רצה דוד להיות בשקט, לבנות קן משפחה חמים, שחשור לו כל חייו, להיות רחוק ממלחמה וקרבה. הוא עלה אצמא ממחנה עקורים בגרמניה ב'1948. במשך שנה למד בבית-הספר הי חקלאי מקוה-ישראל.

בצבא לא היה לו תפקיד קרבי. הוא היה נהג במטה. כשהשתחרר המשיך לעי בד כנהג מונית. אולם מקצועו הצבאי במילואים שונה: הוא עבד קורס קשר, קיבל תפקידים חיוניים.

כחדשים לפני פרוץ מערכת סיני נקי רא דוד שוב ליחידתו. הוא נשאר בה עד נפילתו אך למרות כל מה שהיה בלבו, ביצע את תפקידיו הצבאיים באמונה. באחד המשלטים ברצועת עזה, היה דוד אחראי על קים קשר קוי עם משלט אזר. לאחר שהקו נותק, שלח אנשים לתקנו. האנשים לא הצליחו לתקן את הקו. דוד יצא בצעמו מהמשלט, בדק את הקו, מצא את מקום הנתוק, חידש את הקשר וחזר למשלט. כשעמד להיכנס לעמדתו, פגע בו כדור והרגו.

בהספדים מצינים את כל הטוב, החיובי והנעלה בדמותם של הנופלים. זוכרים את מסירותם, את נאמנותם, את נכונותם להרי הרב למען ארצם. בדירה מיומנת בגב עתים, שם מתאבלת אלמנה, אם לשני ילדים קטנים, על מות בעלה, נראה המוות מזוית ראייה אחרת.

דוד איזנר היה יהודי טוב. הוא היה גם אורח נאמן למדינה, שמר על חוקיה ומילא את כל החובות שדרשה ממנו. אולם דוד איזנר, אב לבן ולבת שנולי-דו במדינה, רצה לעזוב את המדינה. הוא תיכן תכנית להגר לארגנטינה, שם גרים קרובי המשפחה של אשתו.

לא היו לדוד טענות נגד המדינה. הוא לא שנה את המשטר הקיים בה, או את מדיניותה. הוא גם לא סבל במיוחד ממזר קה כלכלית. אמנם היה עליו לעבוד קשה כנהג מונית שכיר, כדי להרויח את לחמו. היו שנים בהן היה עובד 18 שעות ליום, כדי לחסוך כסף להקים בית ומשפחה.

אורי שלזינגר

אורי שלזינגר היה עוד ילד, כשהכיר ל-דעת מה מסוגלים מטוסים לעשות. הוא אף לא רצה לחלום שיגיע יום וגם הוא ינהג במטוס משותף. כי אורי שלזינגר הרגיש היטב על גפו את מאורעות ההפצצות והמלחמה.

הוא נולד בבודפשט לפני 26 שנים, ככך וקונים למשפחה סטוריים. מלבדו היה עוד אח בבית, גדול ממנו בשלוש שנים. בבודפשט למד אורי, שאז נקרא בשם דיווי - שם חיבה מקוצר של השם גיורג - בבית הספר העממי ובשולי כתות גמנסיה. המלחמה, שהיתה נטשה בכל הארצות השכנות, לא פגעה בהונגריה, שמשטרה הפשיסטי שר תף פעולה עם הנאצים. רק ב'1944, כשידורי למד בשביעית של הגימנסיה, טעמה גם בר דפשט טעם מלחמה. אביו של אורי נאסר על-ידי הפשיסטים והוגלה למקום בלתי ידוע.

כשהסתיימה המלחמה, נודע לניצולים כי אב המשפחה נרצח. הם ארזו את חפציהם והחלו לגודל בכיוון לארץ-ישראל. חרשים רבים התגלגלו במזונות עקורים בגרמניה. ה בניס למדו במוסדות נוער מיוחדים של ה ביונט, קיבלו חינוך ציוני לקראת עלייתם לארץ. שמואל, הבן הבכור, עלה ראשון ב אגות מעפילים, אורי על-ידי הבריטים ונכלא במחנה בקפריסין. עזרי ואמו המתו להור דמנת מתאימה יותר לעליה. פרשת עלייתם היתה החוויה המזעזעת ביותר בחייהם, ביחוד כחייו של אורי.

הם עלו בהמבורג שבגרמניה על אנית ה מפעלים הגדולה, שהיתה למעשה רק ספינת נהרות, אשר נקראה בשם יציאת אירופה 48. דוקא אניה זו, נבחרה על-ידי הבריטים כדי להוכיח את עמידתם על חוקי העליה. בגמל חיפה נערך קרב בין המעפילים לבין הצבא הבריטי, שניצח לבסוף בעזרת גנים מדמיעים ומלהמות אלות, בהן נהרגו מספר עולים. האניה עצמה נשחתה, המעפילים הו עלו על סירות בריטיות, נשלחו חזרה לנמל המוצא - המבורג. אורי היה אז נער שטרם מלא לו 18 שנה.

אורי התגייס לצבא לפני 7 שנים, נשלח לחיל האוויר. משך למעלה משנה היה טוראי שוט, ללא כל קשר עם המטוסים. אולם ב משך הזמן למד אורי להכיר את החיל שב מטוסים, החל להתקרב אליהם. תחילה נשלח לבית-הספר למכונאי מנועי מטוסים, סימו בהצלה בדרגת טוראיראש. משך למעלה משנה עסק במקצוע זה, עד שהחליט ש עליו לנהוג במטוסים. הוא חתם על תקופת שירות בצבא הקבע, עבר קורס טייס, סימו ללא כל תקלות. הוא ויתר על כל עיסוקים אחרים, שקע כולו בספרים ובלימודי מקי צועות טייס שונים.

עוד שנה עברה ואורי עלה כבר לדרגת טייס. כשהוא בקיא כבר בטיסה מבצעית, שולט במטוסי-קרב חדישים, מאז לא עזב את החיל, שהה התעופה היה ביתו, האוויר גים ידידיו. הא עסק בתפקידי הדרכה גבר והם, עלה עד לדרגת טייס.

שבע שנים של התמסרות למטוסים הס מיקו לאורי. הוא החליט לעזוב את מסגרת הצבא. להקדיש שבע שנים נוספת, אם לא יותר, ללמוד מקצוע אזר: רפואה באוניברסיטה העברית.

אולם לפני פרישתו, פרצה מערכת סיני. למרות שהיה בתפקיד הדרכה, התנדב אורי למבצעים קרביים. מטוסו הופל באש ת-תחזר קרקע בסיני, בצעם ימי המערכה. לאחר נפילתו, הועלה לדרגת רבי-טיין.

כדורסל לאור הירח

הבונגלור לא פעל. חבלן הניח אותו מתחת לגדרתיל של מוצב אויב, לפרוץ דרך למסתעים דרך שדה המוקשים. הבונגלור לא פעל. אולם את המוצב יש לכבוש בכל מחיר. מי מתנדב? טוראיראשון עומר מתנדב. תחת מטר אש זחל יאיר בן 20 אל עבר הגדר, חתך את המספרים. הדרך פונתה לכוח הפורץ. יאיר עובר על גמ צב ש-כבש. באחת העמדות, נתקל במצרי שהרים את ידיו להיכנע. הוא לא ירה בו. אולם מאחורי המצרי שכב מצרי שני. הוא ירה. הכדור פגע בראשו של יאיר. יום וחצי שכב בבית חלים, עד אשר מת. איש מהקרובים אליו לא היה עמו ברגעיו האחרונים. איש לא ידע היכן הוא. כי יאיר לא כתב מכתבים. איזני רוצה שיהיה לכם חומר להוציא חוברת לזכר, אחרי שאי-הרג, אמר שעה שביקשו ממנו לכתוב מכתבים.

אין מכתבים לזכרונות על יאיר. אבל הזכרונות חיים לא רק על גבי נייר, הם שמורים אצל כל בני משמר העמק, ביתו של יאיר. הם חרוטים היטב, ביחוד אצל בני קבצתו. קרא לו קהירו. אין בדיוק נולד השם, איש אינו יודע. הגילגול היה ודאי יאיר-קהיר-קהירו. זוכרים אותו כאדם בעל זכרון בלתי רגיל. כאיש שהיה מסוגל לצייר את כל מפע העולם, לפרטיות, מזכרונ: שידע לציין תאריכים והישגים מכל האולמפיאדות בתחמישים השנים האחרונות; כתלמיד אשר אחרי שכל הכתה לא היתה עונה על שאלת המורה, היו פונים אליו: "גו, עכשיו נשמע את יאיר".

זוכרים אותו כספץ לעניני ספורט על כל ענפיו, כחבר נבחרת הכדורסל של המשק, כמארגן ימי ספורט ותחרויות, וכאדם שהיה מסוגל באמצע הלילה לשחק כדורסל בלבו, לאור הירח. אין מדברים על ההחלטה שהוא העביר פעם במוסד החינוכי, שיש לצאת להתעמלות בוקר, קיץ וחורף, תמיד בגופיות.

חניכיו בקן השומרה-הצעיר במשק כתבו הספדים לזכרו. הם כתבו כיצד היה יאיר נלהב לתנועה, אמן הניסוח, מדרך מרצון. וזה נכון. אבל בהספדים לא כתבו שיאיר היה בעל כוח רצון משונה. כשהיה צעיר, היה קצר ראייה. הוא לא רצה ללכת במשקפיים: הוא לא הרגישו ועיניו נכנעו לרצונו. הוא היה גם בעל נטיה לאססמה, ודוקא משום כך ה"ר לעבוד בפלחה. כולם זוכרים אותו כנער בלינדי, בעל עינים תכולות, שפתיים סדוקות ואף אדום.

בהספדים גם לא כתבו שיאיר היה עוק צני, עקשן ולפעמים גם צניי. גרמה לכך ילדות שסועה במשק. ההורים נפרדו. האב, דאריכל ומומזה ליעול, עזב את המשק ל שנים. ליאיר היתה חסרה שלימות נפשית כילה. זה עשה אתו אדם קשוח ונוקשה מבחוץ, אולם רך ועדין וישר מפנים.

בני הקבוצה התפזרו בצבא. יאיר הוצב ליחידה קרבית, היה טייס וחבלן. בימי החופש שה נסבו הויכוחים בינו לחבריו על מידת הפיטוריות של כל יחידה ויחידה. למרות שלא אהב את הצבא ואת כל הקשור בו, הגן קהירו תמיד על כבוד יחידתו ועל מידת קרבותיה.

עכשיו כבר אין בני המשק מתוכחים על נושא זה. שאחרי שסיים את בית-הספר העממי זכה בסטיפנדיה להמשכת לימודיו החינוכיים. אמר האב: "גיקו נולד להיות חיל. הוא היה חיל כשהיה עוד ילד". ליד ביתם היה מחנה גדניע. יעקב קינא בדניעיים, ביקש מאביו שיכניסו גם כן לגדניע. בן 13 כבר שירת בדניעיים. משך שלוש שנים עבר קורסים רבים בימאות, הפליג באניות חיל הים ליוון, קפריסין ורודוס. כשלמד בית-הספר התיכון, אירע מאר רע גדול בשיין מים. דוד בגוריון נאם שם בכינוס נוער המוני, קרא לו ל" כת בעקבותיו למפעלים חלוציים. הדברים השפיעו על גיקו. הוא רצה ללכת לצבא, הבטיח להוריו שימשיך בלימודיו לאחר סיום שירותו הסדיר.

לחיל הים לא רצו לקבלו, בגלל גילו הצעיר. הוא הצטרף לגרעין במסגרת ה" נח"ל, שהיה בתל יוסף. עם הגרעין הת גייס לצבא, בהיותו בן 17. בכל פעם היה מתפאר כי הוא מזוסן בפני כדורים. חבריו סיפרו כי גם תחת מטר, אש היה ממשיך לצעוד וקורקומה ושליה. גרעינו רצה לשלוח אותו לקורס

יאיר עומר

נאום מלהיב בעיך מונים

אבל נתנו לו להיכנס פנימה, לדבר עם הקצינים. גם הם לא ידעו דבר. האב הרגיש שמהו לא בסדר. עד אשר אחד הקצינים חשד לו כי בנו נפל בקרב.

אחד מבני המשפחה הלך למשרד קצין העיר, להיחזק פרטים. שם הודיע לו כי מי שלא קיבל הודעה ממשרד הבטחון ישמח; בנו בריא ושלם. משפחת סדי לא קיבלה מכתב. בן משפחה נסע שוב למחנה. כשחזר עם הסיפור בפיו, היתה כבר בבית הודעת משרד הבטחון. סמל יעקב סדי נפל באחד מנחי המד בר כסיני. הוא היה בכח שפרץ דרמה בשעת הכתערות לילית על מוצב אויב נפגע ונהרג.

גיקו נודד באיזמיר שבטורקיה, בשנת 1937. כשהיה בן 12, עלה עם הוריו ואחותו לארץ, לשיין מונים, הכפר הערבי הנוטש. חוך שנתיים השתלט על השפה העברית, הצטיין בלימודים עד כדי כך

בשורת המוות מוצאת לה דרכים שונות אל משפחת החללים. יש המקבלים אותה כחטף, אל אחרים מסתגרת בהשורה. טיפון טיפון, תחילה שומעים תהלחשויות מורות ברעוב, אחר שומעים שהבן נפצע, ולבסוף הודעת לאט לאט להכרה הידעה שהבן איננו. יש גם כאלה הרודפים אחר בשורת המוות והנוטים אותו בכוח.

יעקב (גיקו) סדי הלך לצבא. ביום ה" ראשון, ערב מערכת סיני, עוד קפץ לשעה קלה הביתה ונפגד מהנהרגים. יותר לא שמעו עליו. חף שבו, הקרבות הסתיימו. חבריו ליחידה של גיקו נראו בחופשה. אולם גיקו עצמו לא היתה כל ידיעה. לאחר שזונה ימים לא יכלה משפחת סדי לשאת עוד את השקט. האב, רואה ששכונות בבית-חולים אסף הרופא, קם ונסע למחנהו של בנו. בשער ראה חיילים. האם דאה משהו מכך את גיקו? שאל. איש לא ענה. למת לא הכיר איש את בנו.

קצינים, אולם גיקו טרב. הוא רצה להשי תחרר ולחזור לחבריו במשק, שבימים אלה עלו להקים מחדש את כפר עזה.

יעקב סדי